

EKOLOGISK KOMPENSATION SOM STYRMEDEL I KOMMUNAL PLANERING

Ida Pettersson och Sofia Lidfalk, Ecogain, Anna Mellin IVL

MuniComp slutseminarium 7 oktober 2021

SYFTE OCH UTGÅNGSPUNKTER

Syfte

Att utvärdera hur ekologisk kompensation fungerar som ett styrmedel inom kommunal samhällsplanering.

Utgångpunkter

Kommunernas kompensationsstrategier utvärderas på ett övergripande plan

Ekologisk kompensation utvärderas som styrmedel tillsammans med hela skadelindringshierarkin

Fokus på situationer där kompensation *inte* kan krävas enligt miljöbalken

METOD

Styrmedelsanalys – ekologisk kompensation utvärderas utifrån fem fokusaspekter:

- Genomförbarhet
- Måluppfyllelse
- Kostnadseffektivitet
- Fördelningseffekter
- Demokratiska effekter

METOD

Intervjuer med tjänstepersoner på
fem svenska kommuner som har antagit
rutiner för ekologisk kompensation

GENOMFÖRBARHET

Kommunernas rättsliga förutsättningar är begränsade

- Möjlighet att arbeta med hela skadelindringshierarkin genom PBL
- Möjlighet till kravställning gentemot privata aktörer är begränsade
- Rättsläget är oklart

Brist på gemensamma riktlinjer och enhetligt arbetssätt

GENOMFÖRBARHET

Framgångsfaktorer

- stödet från den beslutande nämnden
- tydliga interna riktlinjer för arbetet
- tillgång till kunskapsunderlag om naturvärden
- ett gott samarbete mellan olika förvaltningar

Hinder

- avsaknaden av ett tydligt lagstöd
- resursbrist
- att hitta lämpliga platser för kompensationsåtgärder
- att kompensationsåtgärderna sällan har ett långsiktigt skydd

MÅLUPPFYLLELSE

Vad vill kommunerna uppnå?

God hushållning med naturresurser

Bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Skydda viktiga värden

Tillåta balanserat samhällsbyggande

Skydda vardagslandskapet

Undvika degradering av naturvärden

MÅLUPPFYLLELSE

Uppföljning av kompensationsåtgärder med koppling till målen saknas ofta

Svårigheter med uppföljningen:

- Avsaknad av enhetligt arbetssätt
- Svårt att identifiera orsakssamband
- Långa leveranstider av nya värden

Tjänstepersonerna upplever att arbetet för dem närmre målet

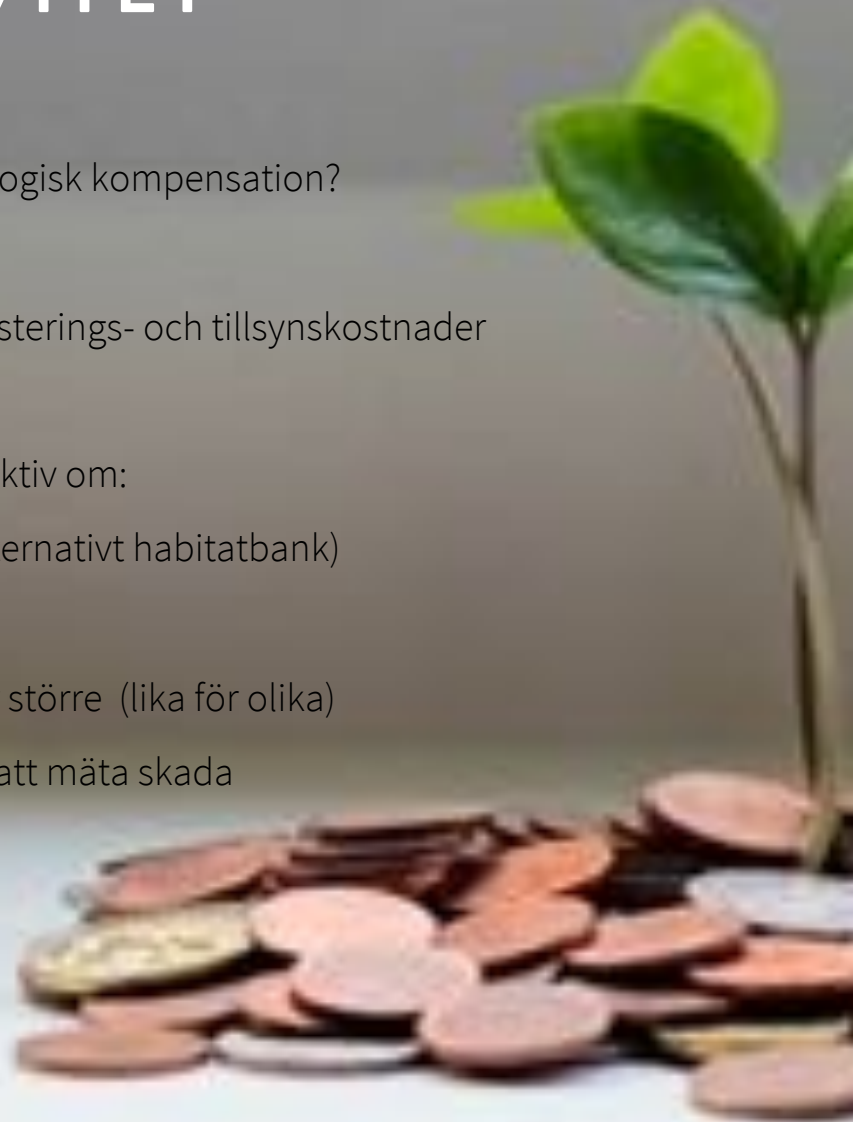
KOSTNADSEFFEKTIVITET

Kan målet uppnås till lägst kostnad med hjälp av ekologisk kompensation?

Kostnadseffektiviteten påverkas av transaktions- investerings- och tillsynskostnader

Ekologisk kompensation antas vara mer kostnadseffektiv om:

- Det finns färdiga åtgärdsförslag att välja bland (alternativt habitatbank) som kan sänka implementeringskostnaden
- Flexibiliteten vid val av kompensationsåtgärder är större (lika för olika)
- Det finns ett enhetligt arbetssätt och metoder för att mäta skada

DEMOKRATISKA EFFEKTER OCH FÖRDELNINGSEFFEKTER

Insyn i beslutsprocesser är en medborgerlig rättighet

Kommunernas kompensationsstrategier är sällan välkända

Möjlighet till insyn ges främst genom samråd

Samrådet når inte alltid alla som i praktiken blir berörda

Kompensation bygger på principen om att förorenaren betalar, men kostnaderna kan oftare antas falla på kommunen (skattebetalarna)

SLUTSATSER

- Data för att utvärdera styrningseffekt saknas – går inte att säga med säkerhet om mål uppnås
- Låg transparens och låg förutsägbarhet är vanligt i kommunernas arbete
- Ett standardiserat arbetssätt kan förbättra tillämpningen
- Brist på lagstöd begränsar kommunernas möjligheter - Lagändringar kan förbättra förutsättningarna

